

Nr 330.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrade pensionsbestämmelser för lärarpersonal vid de statsunderstödda trädgårdsskolorna; given Stockholms slott den 27 september 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 september 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, följande.

Inledning. I proposition den 2 mars 1945, nr 142, angående anslag till trädgårdsupervisningen anfördes, bland annat, att det syntes principiellt riktigt, att trädgårdsskolorna i fråga om såväl bidragen till lärarnas löner som till skolornas driftkostnader jämföllades med lantbruksskolorna. Då utredningen angående omorganisation av den lägre trädgårdsupervisningen ännu icke slutförts, borde dock någon lönereglering för trädgårdsskolornas personal icke komma till stånd för det dåvarande. Uttalandena föranledde ingen erinran från riksdagens sida (jordbruksutskottets utlåtande nr 67; riksdagens skrivelse nr 407).

Sedan den omförmälda utredningen — innebärande överarbetning genom särskilt tillkallad utredningsman av en av lantbruksstyrelsen med skrivelse den 11 november 1943 överlämnad utredning med förslag till omorganisation av den lägre trädgårdsundervisningen — slutförts i och med att utredningsmannen avgivit en den 30 november 1945 dagtecknad promemoria i ämnet, har i proposition den 1 mars 1946, nr 114, angående anslag till trädgårdsundervisningen framlagts förslag om sådan höjning av statsbidraget till lärarlöner vid trädgårdsskolorna, att därigenom möjliggjordes avsedd reglering av nämnda löner. Härigenom skulle lärarna vid trädgårdsskolorna i lönehänseende bliva jämställda med lärarna vid lantbruksskolorna. Riksdagen har — utan erinran mot vad i propositionen uttalats i fråga om löne-reglering för lärarpersonalen — bifallit Kungl. Maj:ts förslag till anslag till trädgårdsundervisningen (jordbruksutskottets utlåtande nr 53; riksdagens skrivelse nr 266).

I lantbruksstyrelsens förenämnda utredning framhölls bland annat, att föreståndare och fast anställda lärare vid de statsunderstödda trädgårdsskolorna ägde pensionsrätt i statens pensionsanstalt och att en löne-reglering för lärarpersonalen vid dessa skolor därför borde medföra vissa ändringar i reglementet för pensionsanstalten. I anledning av vad sålunda uttalats har *statens pensionsanstalt* efter remiss avgivit utlåtande över såväl lantbruksstyrelsens utredning som utredningsmannens promemoria. Pensionsanstalten har därvid avgivit förslag till ändrade pensionsbestämmelser för lärarpersonalen vid ifrågavarande skolor. Jag anhåller nu att få underställa dessa frågor Kungl. Maj:ts prövning.

Gällande pensionsbestämmelser. Föreståndare och fast anställda lärare vid de statsunderstödda trädgårdsskolorna äro för närvarande i pensionshänseende underkastade bestämmelserna i kap. VII i reglementet för statens pensionsanstalt. För fast anställda föreståndare och ordinarie lärare, vilka äro tillförsäkrade minimiårsavlöning enligt reglementet den 31 december 1924 (nr 551) för vissa med statsmedel understödda trädgårdsskolor, är avslutningen till pensionsanstalten obligatorisk. Vederbörande skolstyrelse har enligt föreskrift i reglementet att anmäla dem till sådan delaktighet. Andra fast anställda lärare än sådana, för vilka delaktigheten är obligatorisk, ha hittills icke vunnit inträde i pensionsanstalten. Den i anstalten delaktiga lärarpersonalen utgöres av tre föreståndare och fem ordinarie lärare. Tjänstepensionsunderlaget utgör enligt § 23 pensionsreglementet $\frac{2}{3}$ av den författningsenligt fastställda kontanta slutavlöningen — för föreståndare 5 500 kronor och för ordinarie lärare 3 900 kronor — ökad med beräknat värde av naturaförmåner (bostad med bränsle och erforderligt trädgårdsland eller fria trädgårdsprodukter). Underlaget är sålunda för föreståndare 4 125 kronor och för ordinarie lärare 2 925 kronor. För två av föreståndarbefattningarna och en av lärarbefattningarna, vilka befattningar efter tjänstereglering enligt § 5 pensionsreglementet förenats med pensionsrätt före ikraftträdandet av reglementet nr 551/1924, gälla dock något högre tjänstepensionsunder-

lag, nämligen 5 000 och 4 400 respektive 3 120 kronor. Å tjänstepensionen — ökad med s. k. pensionsförhöjning I enligt kungörelsen nr 280/1925 — utgår för närvarande dels dyrtidstillägg enligt kungörelsen nr 275/1925, dels ock kristillägg enligt härför gällande bestämmelser. Familjepensionsunderlaget utgöres av 300 kronor jämte 20 procent av tjänstepensionsunderlaget, vartill kommer dyrtidstillägg. Emellertid skall familjepensionen jämlikt bestämmelserna i kungörelsen nr 508/1939 utbytas mot s. k. ny familjepension, varå utgår procentuellt tillägg samt kristillägg. Tjänstepensionsavgiften utgör $3\frac{1}{3}$ % av tjänstepensionsunderlaget och familjepensionsavgiften för manlig befattningshavare 18 % samt för kvinnlig befattningshavare 1 % av familjepensionsunderlaget. Huvudmannaavgiften utgör $3\frac{1}{3}$ % av tjänstepensionsunderlaget. Pensionsåldern är för manlig befattningshavare 65 år och för kvinnlig befattningshavare 60 år. För hel tjänstepension fordras 33 respektive 30 tjänstår. Vid bristande antal tjänstår bestämes tjänstepensionen genom försäkringsteknisk beräkning.

Statens pensionsanstalts förslag. Med hänsyn till att lärarna vid trädgårdsskolorna avses skola bli i lönehänseende jämställda med lärarna vid lantbruksskolorna har statens pensionsanstalt föreslagit en pensionsreglering för de förra i huvudsaklig överensstämmelse med den reglering, som år 1942 verkställdes för de senare (se propositionen nr 327/1942 och kungörelsen nr 808/1942). Sålunda innebär förslaget, att de ifrågavarande befattningshavarna alltjämt skola vara underkastade bestämmelserna i kap. VII i reglementet för statens pensionsanstalt. För att relationen mellan sammanlagda tjänstepensionsförmåner och löneförmåner efter löneregleringen skall förbli i stort sett oförändrad, ehuru å tjänstepensionsförmånerna utgår dyrtidstillägg under det att å de föreslagna löneförmånerna skall utgå rörligt tillägg, föreslås att tjänstepensionsunderlagen, vilka enligt nu gällande föreskrifter skola utgöra $\frac{2}{3}$ av slutlönerna, bestämmas till 60 procent av sagda löner. Därjämte föreslås, att — i likhet med vad som skett vid pensionsregleringen för lantbruksskolornas lärare — föreskrift meddelas om att i fall, då vid pensionsberäkning hänsyn skall tagas till före löneregleringen gällande tjänstepensionsunderlag för befattning vid statsunderstödd trädgårdsskola, i underlaget får inräknas därå belöpande s. k. pensionsförhöjning I. I fråga om pensions- och tjänstålder innebär statens pensionsanstalts förslag inga ändringar i nu gällande bestämmelser.

Vid bifall till statens pensionsanstalts förslag till pensionsreglering skulle — med hänsyn till den beslutade löneregleringen — tjänstepensionsunderlagen bli 6 000 kronor för föreståndare samt 5 022 kronor för ordinarie och 3 024 kronor för extra ordinarie ämneslärare. Familjepensionsunderlagen skulle under samma förutsättning bli 1 500 kronor respektive 1 304 kronor 40 öre och 904 kronor 80 öre. För nuvarande pensionsberättigade befattningshavare innebär detta en höjning av underlagen, för vilken emellertid engångsavgifter icke skulle komma att uttagas av huvudmännen, när löneregleringen beslutats av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Den kostnadsökning för staten, som skulle uppkomma vid en pensionsreglering i enlighet med statens pensionsanstalts förslag, har pensionsanstalten uppskattat till en årlig utgift av omkring 8 000 kronor vid nuvarande indexläge och med bortseende från kostnaderna för kristillägg.

*Departements-
chefen.*

Då lärarpersonalen vid de statsunderstödda trädgårdsskolorna nu skall i lönehänseende bliva jämställd med lärarna vid lantbruksskolorna, synes lämpligt att sådan jämställdhet också åstadkommes i pensionshänseende. Av statens pensionsanstalts förslag framgår, att härför erfordras i huvudsak endast den ändringen, att tjänstepensionsunderlagen skola bestämmas till 60 procent av slutlönerna i stället för till $\frac{2}{3}$ av sagda löner. Jämställdheten innebär å andra sidan en väsentlig höjning av pensionsunderlagen ävensom införande av pensionsrätt även för extra ordinarie lärare.

Med hänsyn till det anförda förordar jag, att för lärarpersonalen vid de statsunderstödda trädgårdsskolorna genomföres en pensionsreglering i enlighet med statens pensionsanstalts förslag. Enligt vad jag inhämtat avses löne-regleringen för nämnda personal skola träda i kraft den 1 november 1946. Pensionsregleringen bör givetvis genomföras från och med samma dag.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan riksdagen fattat beslut i ärendet, vidtaga erforderliga ändringar i pensionsanstaltens reglemente.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad av mig i det föregående förordats utfärda erforderliga bestämmelser angående ändrade pensionsvillkor för lärarpersonal vid de statsunderstödda trädgårdsskolorna.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

B. Sandberg.